

มโนทัศน์และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในภาคใต้

นางสาวธำกร กวริกาญจน์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-205-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

111155915

CONCEPTS AND PRACTICES CONCERNING THE ENVIRONMENT
OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE SOUTHERN REGION

Miss Thagoon Karikanchana

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Physical Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-205-2

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ฐาทร การิกาญจน์ : มโนทัศน์และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในภาคใต้ (CONCEPTS AND PRACTICES CONCERNING THE ENVIRONMENT OF
ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE SOUTHERN REGION) อาจารย์ที่ปรึกษา :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวดี ทอมสนิท, 127 หน้า. ISBN 974-584-205-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบมโนทัศน์และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้ ตามตัวแปรเพศและเขตที่ตั้งโรงเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อ
หามโนทัศน์และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
ด้านผลกระทบต่อสุขภาพ โดยให้ครอบคลุมในปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้าน ดิน น้ำ พลังงาน ป่าไม้ เสี่ยง สารพิษ
ขยะมูลฝอย และมลพิษทางอากาศ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ ตัวอย่างประชากร
ได้แก่ครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้ จำนวน 420 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
95.24 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบน-
มาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยค่า "ที" (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษามีมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับดีเมื่อแยกเป็น
รายด้านพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีมโนทัศน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านผลกระทบต่อ
สุขภาพอยู่ในระดับดี สำหรับข้อที่ครูมีมโนทัศน์ดีมากได้แก่ เรื่องป่าไม้และมลพิษทางน้ำ สำหรับข้อที่ครูมี
มโนทัศน์น้อยได้แก่เรื่องการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและมลพิษทางเสียง
2. ครูโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับดี สำหรับข้อ
ที่ครูมีการปฏิบัติมาก อยู่ในระดับดี ได้แก่เรื่องการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการทิ้งขยะ และข้อที่ครูมีการ
ปฏิบัติน้อยอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ได้แก่การร้องเรียน กล่าวโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
3. ครูชายและครูหญิงมีมโนทัศน์และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งโดยรวมและรายด้าน
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ครูในเขตอำเภอเมืองและครูนอกเขตอำเภอเมืองมีมโนทัศน์ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่ง-
แวดล้อม ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา พลศึกษา
สาขาวิชา สุขศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต โทษ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ทนวดี ทอมสนิท
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C541425 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEY WORD: CONCEPTS/ PRACTICES/ ENVIRONMENT/ ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS/
SOUTHERN REGION

THAGOON KARIKANCHANA: CONCEPTS AND PRACTICES CONCERNING THE
ENVIRONMENT OF THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE SOUTHERN REGION.

THESIS ADVISOR: ASST.PROF.TEPWANEE S. HOMSANIT, H.S.D. 127 pp.

ISBN 974-584-205-2

The purposes of this research were to investigate and compare teachers' concepts and practices regarding the environment on natural conservation and their affects on human health. The questionnaires were sent to 420 primary school teachers in Southern Thailand, of which 400 questionnaires, or 95.24 percent, were returned. The data were analyzed to obtain percentages means and standard deviations. A t-test method was also applied to determine the statistically significant differences at .05 level.

The results revealed as the following :

1. Concepts concerning the environment of the primary school teachers as a whole, ranged from level 2.50-3.49 (good), while their conception concerning the forest and water pollution ranged from level 3.50-4.00 (very good). Their concepts about energy conservation, and noise pollution ranged from level 2.50-3.49 (good).

2. Practices concerning the environment, especially in garbage management, ranged from level 2.50-3.49 (good). The respondents scored low in law enforcement.

3. There were no statistically significant differences at .05 level regarding environmental concepts and practices between male and female teachers.

4. No significant differences were found regarding concepts and practices between rural and city teachers on the environment as a whole.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....พลศึกษา.....

สาขาวิชา.....สุขศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2536.....

ลายมือชื่อนิสิต..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....-.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทิ
หอมสนิท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถาม
และให้คำแนะนำ อันทำให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาพลศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและ
ให้คำแนะนำปรึกษามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คณะครู-อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา ใน 14 จังหวัดภาคใต้
ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณคุณอารีรัตน์ พงษ์สากรณ์ คุณสุวิภา อนันต์ชนสวัสดิ์ คุณประเสริฐไชย สุขสวัสดิ์
คุณวัฒนาโสภี ศรีอินแก้วและเพื่อน ๆ ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ และขอขอบความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่คุณพ่อ-คุณแม่ที่ให้กำลัง
ใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มาตลอด

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย
ครั้งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
นางสาวธรากร การิกาญจน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	สมมติฐานของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	7
	ความหมายของสิ่งแวคล้อม.....	7
	สาเหตุของปัญหาสิ่งแวคล้อม.....	8
	ปัญหาสิ่งแวคล้อม.....	13
	แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวคล้อม.....	19
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
	งานวิจัยภายในประเทศ.....	23
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ⁴		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	34
	กลุ่มตัวอย่าง.....	34
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
	วิธีสร้างเครื่องมือ.....	35
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	39
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม.....	ศูนย์วิทยทรัพยากร.....	92
ภาคผนวก.....	ภาควิชาการศึกษามหาวิทยาลัย.....	98
ประวัติผู้วิจัย.....		127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	คำอธิบายของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา เคยเรียนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มวิชาที่สอน การอบรมเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม และเขตที่ตั้งโรงเรียน.....	39
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ของมโนทัศน์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของครูชายและครูหญิง....	41
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ของมโนทัศน์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม ด้านผลกระทบต่อสุขภาพของครูชายและครูหญิง.....	45
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ด้านมโนทัศน์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมของครูประถมศึกษาในภาคใต้ระหว่างครูชายและครูหญิง.....	50
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ของการปฏิบัติเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมของครูประถมศึกษาในภาคใต้.....	51
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ของมโนทัศน์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติของครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่สอนในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง.....	57
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ของมโนทัศน์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม ด้านผลกระทบต่อสุขภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่สอนในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมือง.....	61
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ด้านมโนทัศน์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมระหว่างครูที่สอนอยู่ในเขตอำเภอเมือง และนอกเขต อำเภอเมือง.....	65
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ของการปฏิบัติเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมของครูตามเขตที่ตั้งโรงเรียน.....	66